ТАҚРИЗИ

роҳбари илмӣ ба таҳқиқи диссертатсионии Сафарзода Муллоохун Бурҳонӣ «Иртиботи забони «Нафаҳот-ул-унс»-и Абдурраҳмони Ҷомӣ бо гӯйишҳои муосири тоҷикӣ (лаҳҷаи Мастчоҳ ва гӯйишҳои ҷанубӣ)» барои дарёфти дараҷаи илмии доктори фалсафа (PhD) – доктор аз рӯйи ихтисоси 6D020500 - Филология (6D020502 – Забони тоҷикӣ) пешниҳод шудааст.

Мубрамии мавзуи таҳқиқи диссертатсионӣ дар он зоҳир мегардад, ки дар забоншиносӣ доир ба муносибати забони осори Абдураҳмони Ҷомӣ, ба хусус «Нафаҳот-ул-унс» бо гӯйишҳои муосири тоҷикӣ то имрӯз пажуҳиши алоҳидаву мукаммал сурат нагирифтааст. Аз ин рӯ, ҳаллу фасли ҳаматарафа ва доманадори ин масъала метавонад дар кушодашавии гиреҳҳои печидаи раванди инкишофи таркиби луғавӣ ва вижагиҳои сарфию наҳвии забони тоҷикӣ мадад расонад, зеро дар гӯйишҳо як силсила аносири луғавие пойдор мондаанд, ки дар ниҳодашон гунаи куҳани талаффузу маъноҳои бостонӣ маҳфуз мондаанд.

Дар даҳсолаҳои охири асри XXI таваҷҷуҳи забоншиносони тоҷик ба омӯзиши забони осори адабию таърихии ниёгонамон хеле густурда ва вусъатнок гардид. Дар ин ҷанба асарҳои басе пураҳамият рӯи кор омада, дар онҳо паҳлуҳои гуногуни ин осор ва вазъи амалкарди забони адабии тоҷикӣ дар давраҳои қадим, миёна ва муосир мавриди тадқиқ ва баррасии амиқ қарор гирифтанд. Маҳз дар ҳамин давра асару мақолаҳои зиёде ба табъ расиданд. Баъди нашри тадқиқоти пурмуҳтавои профессор А. Ҳасанзода (Ҳасанов) дар забоншиносии тоҷик, ба вижа бахши хуҷандии он як гурӯҳи забоншиносони ҷавон ба омӯзиши масъалаҳои мубрами забони осори ниёгонамон, аз ҷумла муносибати онҳо бо гӯйишҳои имрӯза ба риштаи тадқиқ кашида шудаанд. Дар ҳамин росто таҳқиқоти диссертатсионии Сафарзода Муллоохун Бурҳонӣ тадқиқ ва таҳия шудааст.

Сафарзода М.Б. соли 2017 факултети филологияи тоҷики Донишгоҳи давлатии Хуҷанд ба номи академик Бобоҷон Ғафуровро бо ихтисоси забон ва адабиёти тоҷик хатм намуда, солҳои 2017-2019 таҳсилро дар зинаи магистратураи ҳамин Донишгоҳ идома додааст.

Солҳои 2021-2024-ум бошад, дар зинаи докторантура (PhD) таҳсил кард. Дар ҳамин муддат сазовори стипендияи раиси вилояти Суғд ва ҷоизаи озмуни «Докторанти сол – 2023»-и Донишгоҳ гардид.

Номбурда фаъолияти меҳнатиашро соли 2017-ум ҳамчун омӯзгори фанни забон ва адабиёти МТМУ №17-уми ноҳияи Мастчоҳи вилояти Суғд оғоз намуда, солҳои 2019-2021-ум омӯзгори кафедраи забонҳои МДТ-и «Коллеҷи омӯзгори ноҳияи Мастчоҳ» фаъолият намудааст. Аз моҳи августи соли соли 2021-ум то ҳол мутахассиси пешбари раёсати таълими Донишкадаи кӯҳию металлургии Тоҷикистон мебошад.

Кори диссертатсионии Сафарзода М.Б. аз муқаддима, се боб, ёздаҳ фасл, панҷ зерфасл, хулоса, тавсияҳо ва феҳристи осори таҳқиқӣ иборат аст.

Дар муқаддима мубрамии мавзуи таҳқиқи диссертатсионӣ асоснок карда шуда, дараҷаи омӯзиши масъалаи илмӣ арзёбӣ гардидааст ва объекту мавзуи таҳқиқ, ҳадаф ва вазифаҳои он, асосҳои назарӣ ва методологӣ, навгониҳои илмӣ, аҳаммияти назариявию амалӣ муайян карда шудаанд.

Дар боби якум, ки **«Вижагиҳои вожаҳои аслии мансуб ба исму сифати «Нафаҳот-ул-унс» дар лаҳҷаи Мастчоҳ ва гӯйишҳои ҷанубӣ»** ном дошта, фарогири се фасл аст, муаллифи диссертатсия дар хусуси ба таври муқоисавӣ-таърихӣ омӯхтани сарчашмаҳои куҳанро баррасӣ карда, баъдан вижагиҳои пойдормонии калимаҳои аслии мансуб исму ва сифати тазкираи мазкурро дар гӯйишҳои муосири тоҷикӣ, ба хусус лаҳҷаи Мастчоҳ ва гӯйишҳои ҷанубӣ нишон додааст.

Дар натиҷаи ба риштаи таҳлил кашидани вожаҳои аслии тоҷикии мансуб ба исму сифати «Нафаҳот-ул-унс» ва қиёс кардани онҳо бо маводи лаҳҷаи Мастчоҳ ва гӯйишҳои ҷанубӣ муаллиф ба бардоште расидааст, ки чунин вожаҳо дар лафзи мардум гоҳ бо яке аз маъноҳои пешин, гоҳ бо шакли таҳаввулёфта ҳифз шудаанд.

Дар боби дуюм «Вижагиҳои вожаҳои аслии мансуб ба ҷонишин, феъл ва зарфи «Нафаҳот-ул-унс» дар лаҳҷаи Мастчоҳ ва гӯйишҳои ҷанубӣ», ки шомили се фасл ва як зерфасл аст, муаллифи диссертатсия низоми таҳлили дар боби нахуст пешгирифтаашро идода дода, вижагиҳои маҳфузмонии як силсила калимаҳои аслии мансуб ба ҷонишин, феъл ва зарфи асари мавриди таҳқиқро дар лаҳҷаи Мастчоҳ ва гӯйишҳои ҷанубӣ баррасӣ намудааст. Муаллиф ишора кардааст, ки агар як қисми онҳо дар шеваи ҷанубӣ бо чандин мувозӣ мавриди корбурд қарор дошта бошанд, пас гурӯҳи дигар дар лаҳҷаи Мастчоҳ дар радифи синонимҳои шевагиашон ба кор меравад.

Дар боби сеюм, ки **«Вижагиҳои калимаҳои иқтибосии «Нафаҳот-ул-унс» дар лаҳҷаи Мастчоҳ ва гӯйишҳои ҷанубӣ»** фарогири чаҳор фасл ва чаҳор зерфасл буда, Сафарзода Муллоохун Бурҳонӣ усулҳои муҳфузмонии як даста калимаҳои иқтибосии ба осори ниёгон, ба хусус «Нафаҳот-ул-унс» роҳёфтаро дар лаҳҷаи Мастчоҳ ва гӯйишҳои ҷанубӣ мавриди пажуҳиш қарор додааст. Муаллиф калимаҳои аз забони арабӣ иқтибосгаштаро тибқи хусусиятҳои луғавию грамматикиашон ба чанд навъ: исм, сифат, зарф ва феъл ҷудо намуда, бартарии якеро аз дигаре аз лиҳози дараҷаи истифода ва вижагиҳои маҳфузмониашон бо зикри далелҳои муътамад аз тазкираи мазкур ва лаҳҷаи Мастчоҳу гӯйишҳои ҷанубӣ нишон додааст.

Дар хулоса ва пешниҳодҳо натиҷаҳои асосии таҳқиқи илмӣ ҷамъбаст гардидаанд.

Нуктаҳои илмӣ ва натиҷаҳои диссертатсия илман асоснок буда, бо далелҳои муътамади назариявӣ-методӣ ва таҳлилӣ мустаҳкам карда

шудаанд. Муҳтавои асосии диссертатсия дар мақолаҳои илмии нашргардида ва баромадҳои муаллиф дар конфронсҳои сатҳи гуногун инъикос ёфтаанд.

Хулоса, диссертатсияи Сафарзода Муллоохун Бурҳонӣ дар мавзуи «Иртиботи забони «Нафаҳот-ул-унс»-и Абдурраҳмони Ҷомӣ бо гӯйишҳои муосири тоҷикӣ (лаҳҷаи Мастчоҳ ва гӯйишҳои ҷанубӣ)» ба талаботи Тартиби додани дараҷаи илмӣ (қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 30-юми июни соли 2021-ум, №267) ва Дастурамал оид ба тартиби барасмиятдарории диссертатсия ва автореферати диссертатсия (қарори Раёсати Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 31-уми марти соли 2021-ум, №3) ҷавобгӯ буда, ҷиҳати сазовор гардидан ба дараҷаи илмии доктори фалсафа (PhD) – доктор аз рӯйи ихтисоси 6D020500-Филолоия (6D021302-Забони тоҷикӣ) ба ҳимоя пешниҳод карда мешавад.

Роҳбари илмӣ:
доктори илмҳои филологӣ,
профессори кафедраи забоншиносӣ ва типологияи муқоисавии Муассисаи давлатии таълимии «Донишгоҳи давлатии Хуҷанд ба номи академик Бобоҷон Ғафуров» **Ваҳҳобов Толиб**

Маълумот барои тамос:
Суроға: 735700, Ҷумҳурии Тоҷикистон,
шаҳри Хуҷанд, кӯчаи Мавлонбеков, 1.
Муассисаидавлатии таълимии
«Донишгоҳи давлатии Хуҷанд ба номи
академик Бобоҷон Ғафуров»
Почтаи электронӣ: tvahhobov@mail.ru
Тел.: (+992) 92 703 82 66

«Имзои профессор Ваҳҳобов Толибро тасдиқ мекунам»:

Сардори раёсати кадрҳо ва корҳои махсуси МДТ-и «Донишгоҳи давлатии Хуҷанд ба номи академик Бобоҷон Ғафуров» **Сайдуллозода З.С.**

Маълумот барои тамос:
Суроға:735700, Ҷумҳурии Тоҷикистон,
в. Суғд, ш. Хуҷанд, гузаргоҳи Б. Мавлонбеков, 1.
Тел.: (+992) 92 805 70 07
E-mail: Zarrina_14.10.70@mail.ru

«28» ноябри **соли 2024**